

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

У звичайних умовах життєдіяльність суспільства підтримується за рахунок політичної і економічної систем та існуючої налагодженої системи управління, що дає можливість застосування державних заходів для забезпечення стабільності у суспільстві. Вони дають змогу підтримувати відносний порядок. Проте такі заходи досить ефективно впливають лише в умовах стабільної обстановки у суспільстві та державі у цілому [1, с. 223–224].

Проблема стає актуальною під час виникнення надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру, слід зазначити, що жодна з країн світу, незважаючи на рівень її економічного розвитку, не застрахована від виникнення будь-яких надзвичайних ситуацій (далі – НС). На державному рівні кожна країна несе відповідальність за розробку планів реагування на НС, викликані, зокрема, забрудненням навколишнього середовища хімічними чи іншими токсичними речовинами, обвалами, повеннями, землетрусами, терористичними актами тощо. Але техногенні та природні катастрофи не визнають міжнародних кордонів, тому співпраця у подоланні їх наслідків та планування роботи у цій галузі має відбуватися на міжнародному рівні. З цією метою були розроблені та ратифіковані міжнародні документи (декларації, конвенції, угоди).

Проблема міжнародного співробітництва у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій належним чином ще не розроблена в юридичній науці України. Разом із тим не можна стверджувати, що вона взагалі не досліджувалася. Цьому питанню присвячені роботи, які містять загальні характеристики щодо управління у сфері запобігання та ліквідації НС. Всі нижченаведені адміністративісти – А. В. Басов, В. М. Комарницький С. О. Кузніченко – розглядали це питання через призму інституту надзвичайного стану. Отже, до цього часу комплексного дослідження щодо міжнародного співробітництва у сфері запобігання та ліквідації НС не проводилось.

Метою цієї статті є загальна характеристика міжнародного співробітництва в напрямку запобігання та ліквідації НС як державного рівня, так і транскордонного, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для подальшого розвитку законотворчого процесу у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС та впорядкування правозастосування.

Конституція України, зокрема ст. 9 та ст. 18, спрямовують зовнішньополітичну діяльність України на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариств-

ва за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права. Чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Фахівець з питань адміністративно-правової регламентації надзвичайного стану А. В. Басов зазначає, що Кабінет Міністрів України і уряди інших країн Європи та СНД, усвідомлюючи небезпеку, яку спричиняють НС, а також визнаючи, що співробітництво в галузі запобігання НС та ліквідації їх наслідків буде сприяти добробуту і безпеці держав; визнаючи користь, яку можуть отримати сторони від обміну науковою і технічною інформацією у вищезазначеній галузі; усвідомлюючи можливість виникнення НС, наслідки яких не можуть бути ліквідовані ресурсами однієї держави, а також викликану цим необхідність у координації дій Сторін з метою запобігання НС та ліквідації їх наслідків; підтримуючи зусилля ООН в галузі запобігання НС та ліквідації їх наслідків, поважаючи і підтверджуючи загально визнані норми і правила, які існують у рамках різних міжнародних організацій, відповідних міжнародних конвенцій та договорів, а також прагнуть сприяти розвитку національних законодавств у цій галузі, домовились про співробітництво і взаємну допомогу в галузі запобігання НС та ліквідації їх наслідків [2, с. 102].

Як відомо, міжнародне співробітництво завжди вимагало суворого дотримання договірної регламентації, юридично точного та недвозначного закріплення досягнутих домовленостей між державами, державами та міжнародними організаціями, а також між останніми. Процес укладення міжнародного договору є процесом узгодження волі держав, результатом якого є згода, втілена і закріплена в нормах договору. Але таке узгодження може не бути безумовним [3, с. 127].

Слушною є думка В. М. Комарницького, що забезпечуюча роль національного законодавства у виконанні умов міжнародних договорів щодо надзвичайних екологічних ситуацій виявляється практично в усіх галузях законодавства України. Слід, однак, зазначити, що в цій частині законодавству України бракує стабільності. Така атмосфера, безумовно, не є сприятливою для впровадження через механізми національного законодавства України міжнародно-правових принципів захисту населення і територій від впливу надзвичайних екологічних ситуацій [4, с. 62].

Для практичного втілення результатів даного дослідження автором було запропоновано співробітникам єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій у Донецькій області відповісти на питання анкети щодо необхідності змін у законодавстві України. Лише 3% від загального числа опитаних відповіли, що зміни необхідні у сфері міжнародного співробітництва. Та-

кий результат свідчить, що механізм співпраці та нормативна регламентація діяльності з іншими державами та міжнародними організаціями у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС є достатніми. Також можливо, що працівники не приділяють достатньої уваги цьому питанню, не розуміють мету, яка покладена на міжнародне співробітництво держав у зазначеній сфері.

Серед напрямів співробітництва у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС можна назвати контакти і практичні програми взаємодії зі структурами Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН), Північно-Атлантичного Альянсу (далі – НАТО), Ради Європи і Європейської Комісії, Центральноєвропейської Ініціативи, інших урядових і неурядових організацій, а також розвиток міжнародних зв'язків на двосторонній та багатосторонній основі.

Першорядною структурою для координації міжнародних зусиль з реагування на катастрофи є ООН. Останнім часом ООН вжила низку заходів для підсилення своєї ролі як провідної та основної координуючої структури. Створення Організації з реагування на катастрофи в системі ООН, пізніше заміна її Відділом з гуманітарних справ, а також впровадження посади заступника Генерального секретаря з гуманітарних питань були спрямовані на підвищення ефективності спільних зусиль світової спільноти щодо реагування на НС. Заклик Генеральної Асамблеї до досягнення домовленостей між ООН та зацікавленими урядами, міжурядовими та неурядовими організаціями, щоб дозволити ООН мати ширший доступ до наявних ресурсів країн, які можуть використовуватися під час операцій з реагування на катастрофи, зокрема таких, як людські ресурси та тилове постачання, мав на меті подальше зміцнення провідної ролі ООН у цій галузі [5].

28 листопада 1997 р. у Міністерстві України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи України було підписано проект Програми розвитку ООН та Кабінету Міністрів України «Сталий захист людини: підвищення потенціалу Уряду у створенні інтегрованого підходу в запобіганні, реагуванні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в рамках сталого людського розвитку». Яскравим прикладом є надання допомоги Україні від ООН під час повені у Закарпатській області, яка сталася наприкінці 1998 р. За сприянням програми розвитку ООН в Україні у вересні 1999 р. Закарпатська область отримала еквівалент 22 тис. грн від Уряду Швеції. У 1999 р. постійне агентство ООН – ОСНА завдяки власному резервному фонду надало фінансову допомогу Закарпатському регіону в розмірі 70 тис. доларів США для закупівлі засобів першочергової потреби [5].

Україна в рамках членства ООН брала активну участь щодо пошуково-рятувальних робіт та надання медичної допомоги пост-

раждалому населенню штата Гуджарат Республіки Індія (яка також є членом ООН) від найпотужнішого за останні 50 років землетрусу, який стався 26 січня 2001 р. У цей штат, відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про надання допомоги у проведенні пошуково-рятувальних робіт у Республіці Індія, яка постраждала від землетрусу» [6], був направлений зведений пошуково-рятувальний загін МНС з мобільним шпиталем.

Україна також приєдналась до найбільш масштабної програми ООН з навколишнього середовища – ЮНЕП (United Nations Environment Programmer). У діяльності ЮНЕП виділено шість пріоритетних глобальних напрямів: населені пункти й охорона здоров'я; збереження екологічних систем суходолу; довкілля; океани; енергія; стихійні лиха. У Програмі діє Система моніторингу глобального довкілля, яка надає інформацію про клімат, атмосферу, океани, відновлення ресурсів, різноманітні забруднення довкілля та його наслідки. Система охоплює понад 140 країн світу [7, с. 144].

Цікавим є досвід співробітництва між країнами НАТО у плануванні на випадок НС цивільного характеру, що має багаторічну історію. У 1953 р. Північно-Атлантичний Альянс уперше розробив механізм надання членами організації допомоги один одному у випадках НС природного або техногенного характеру визначеного масштабу. Але цей механізм діяв тільки в рамках НАТО. З недавнього часу ця співпраця поширюється і на країни, що є партнерами Альянсу. Значного успіху досягнуто в організаційному забезпеченні ресурсів, необхідних для вирішення проблем, пов'язаних з надзвичайними ситуаціями цивільного характеру в євроатлантичному регіоні.

У 1992 р. в штаб-квартирі НАТО в Брюсселі було проведено конференцію, присвячену наданню допомоги у випадках стихійних лих і катастроф, в якій брали участь понад 40 країн та 20 міжнародних організацій. У ході проведення конференції було започатковано проект залучення військових сил і засобів на ліквідацію наслідків НС. Завдяки цьому проекту було створено ще один орган НАТО – Євроатлантичний координаційний центр реагування на стихійні лиха і катастрофи (далі – ЄАКЦРСЛК). Завдання ЄАКЦРСЛК полягає в координації сил і засобів реагування країн-учасниць Ради євроатлантичного партнерства, з метою забезпечення швидкої та ефективної допомоги в ліквідації наслідків стихійних лих і катастроф [8, с. 36].

Євроатлантичний механізм реагування на надзвичайні ситуації був поширений у 1995 р. на країни-партнери НАТО, чим уможливив міжнародне співробітництво у сфері реагування та ліквідації наслідків НС на всій території країн-союзниць НАТО. Сьогодні досвід та потенціал НАТО у плануванні на випадок НС цивільного характеру стає дедалі доступнішим і водночас збагачу-

ється практичними знаннями та ресурсами інших держав, що входять до Ради євроатлантичного партнерства. Дедалі активнішою стає участь країн-партнерів у практичних заходах співпраці, що відбуваються в межах груп і комітетів з питань планування та створеного в 1998 р. ЄАКЦРСЛК.

До Євроатлантичного координаційного центру реагування на стихійні лиха та катастрофи входять співробітники міжнародного секретаріату НАТО та обмежений штат співробітників із зацікавлених країн-членів НАТО і країн-партнерів. У випадку стихійного лиха або катастрофи ЄАКЦРСЛК може створити групу для оцінки впливу стихії або результатів катастрофи. Ця група в співпраці з місцевим відомством з НС постраждалої країни і координатором ООН визначає потреби в міжнародній допомозі для ліквідації наслідків стихійного лиха або катастрофи. ЄАКЦРСЛК бере на себе координацію з ООН пропозицій міжнародної допомоги, що надійшли від країн-учасниць Ради євроатлантичного партнерства [8, с. 36]. ЄАКЦРСЛК також відіграв важливу роль в координації гуманітарної допомоги під час повеней у Західній Україні.

ЄАКЦРСЛК займається організацією масштабних навчань, під час яких відпрацьовуються заходи реагування на НС, змодельовані за сценаріями природних та техногенних катастроф. Так, варто виділити широкомасштабні багатонаціональні навчання «Joint Assistance 2005» (9 – 13 жовтня, Яворський полігон). Навчання проводилось відповідно до ст. X Конвенції про заборону хімічної зброї і мало на меті відпрацювання та вдосконалення практичних механізмів міжнародної взаємодії та надання багатосторонньої допомоги державі-учасниці Конвенції про заборону хімічної зброї, яка, за сценарієм навчання, стала об'єктом терористичного нападу із застосуванням хімічної зброї [9, с. 206].

Країни також заохочуються до розвитку двосторонніх та багатосторонніх механізмів удосконалення візових режимів, процедур перетину кордонів, проходження транзиту та митного контролю вантажів, визначення статусу іноземного особового складу на території інших держав. Врегулювання цих питань дозволяє уникнути бюрократичного зволікання в процесі застосування ресурсів та груп з ліквідації наслідків катастроф у регіоні надзвичайної ситуації [10].

Іншою складовою євроатлантичного потенціалу реагування на катастрофи є багатонаціональний збірний підрозділ. Це постійно діючий орган, що складається з національних цивільних та військових компонентів (до його складу входять: кваліфікований рятувальний персонал; медичні та інші підрозділи; обладнання та матеріали; засоби та техніка), які добровільно надали країни-члени Ради євроатлантичного партнерства. Євроатлантичний підрозділ реагування на катастрофи може бути розгорнуто у разі великома-

сштабної природної чи техногенної катастрофи у країні Ради євроатлантичного партнерства на прохання постраждалої сторони або на підтримку дій відповідної міжнародної організації. Склад та чисельність багатонаціонального підрозділу реагування на катастрофи залежатиме від потреби в допомозі за оцінками кожної конкретної ситуації міжнародними організаціями [5].

Планування на випадок НС є важливим аспектом загальних програм співпраці з країнами-партнерами НАТО, у 1997 р. в Північноатлантичній раді було прийнято «Загальний посібник із врегулювання криз», що містить загальну інформацію про національні та існуючі в НАТО структури із врегулювання криз і відповідних процедур. Заходи, що виконуються в межах програми планування заходів з реагування на НС природного або техногенного характеру, включають практичні семінари, навчання та підготовчі курси, в яких беруть участь цивільні та військові представники органів влади місцевого, регіонального та державного рівня. Важливими учасниками цього процесу є й інші міжнародні структури, такі, як Управління ООН з координації гуманітарної діяльності, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародне агентство атомної енергії (МАГАТЕ), Європейський Союз, а також неурядові організації, що надають допомогу у ліквідації наслідків катастроф.

Указом глави держави від 18 червня 2007 р. № 535 «Про Цільовий план Україна – НАТО на 2007 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО», з метою подальшої реалізації положень Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору, схваленої під час засідання Комісії Україна – НАТО 22 листопада 2002 р. Плану дій Україна – НАТО, а також пріоритетних завдань у рамках Інтенсифікованого діалогу між Україною та НАТО з питань членства та відповідних реформ, започаткованого на Вільнюському засіданні Комісії Україна – НАТО 21 квітня 2005 р., Кабінету Міністрів України доручено забезпечити виконання заходів Цільового плану Україна – НАТО на 2007 р. Річний Цільовий план містить перелік конкретних заходів як внутрішнього характеру, так і спільних Україна – НАТО, запланованих на поточний рік для досягнення визначених у плані дій цілей. Виконання цих заходів повинно продемонструвати готовність України вийти на якісно новий рівень відносин з НАТО. Більшість внутрішніх заходів, внесених до Цільового плану, вже входять до існуючих державних програм і нормативно-правових актів України.

Так, у 2006 р. відповідно до Індивідуальної програми партнерства України з НАТО у сфері надзвичайного цивільного планування МНС України брало участь у 11 засіданнях комітетів НАТО, трьох семінарах та конференціях, двох міжнародних навчаннях у

галузі надзвичайного цивільного планування, семи навчальних курсах країн-членів НАТО. У рамках виконання вищезазначеної програми МНС приділяється постійна увага забезпеченню участі всіх представників у засіданнях Комітетів НАТО. Практичними результатами участі у зазначених заходах є розробка спільних рекомендацій, планів та заходів щодо подолання наслідків надзвичайних ситуацій разом із країнами-членами та партнерами НАТО.

Таким чином, послідовність та цілеспрямованість України у реалізації Плану дій Україна – НАТО, спільні зусилля виконавчої і законодавчої гілок влади у вирішенні питань, пов'язаних із співробітництвом нашої держави з Альянсом, та активним залученням співробітників МНС України до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, дозволили суттєво покращити відносини з НАТО, створити міцне підґрунтя для подальшого якісного поглиблення відносин України з НАТО, виведення їх на новий рівень.

У цілях реалізації Угоди про взаємодію в галузі запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру Рішенням Ради глав урядів Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД) створений Корпус сил і затверджений Реєстр його формувань. Корпус сил СНД для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру призначається для швидкого реагування об'єднаними міждержавними силами і коштами або частиною цих сил на надзвичайні ситуації, викликані стихійними лихами і катастрофами природного і техногенного характеру в державах-учасниках СНД [11, ст. 1.1].

25 листопада 1998 р. Радою глав урядів СНД було затверджено Міждержавну цільову програму розвитку Корпусу сил СНД для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру на період до 2010 р. Основною метою Програми є визначення комплексу заходів, які направлені на створення об'єднаного угруповання сил і засобів на користь надання допомоги державам-учасникам СНД, потерпілим від надзвичайних ситуацій, здатних протягом кількох годин перекинути частину своїх аеромобільних формувань і негайно приступити до ведення рятувальних робіт у зоні лиха [12, ст. 3]. На жаль, участь підрозділів цивільного захисту України у рамках вищенаведеної програми у попередні роки майже не здійснювалась – це викликано недостатнім обсягом фінансування заходів міждержавного співробітництва МНС України.

Оскільки Україна є європейською державою, то окремої уваги потребує комплекс правових заходів, що здійснюються в галузі надзвичайних екологічних ситуацій на Європейському континенті. У рамках співробітництва між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) у 1994 р. було підписано Угоду про партнерство і

співробітництво, яка надає сприяння в торгівлі і визначає співробітництво в 25 сферах, у тому числі у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

У рамках програми TACIS «Ядерна безпека» здійснюється проєкт «Покращання зв'язку з метою готовності до надзвичайних ситуацій за межами промислового майданчика». На сьогодні відпрацьовано та підписано контракт між постачальником та МНС на отримання комплексу транкінгового зв'язку на суму 65 243 євро. У 1999–2000 рр. українські фахівці з радіологічного моніторингу та фахівці-управлінці навчалися на курсах «Навчання управлінню в надзвичайних ситуаціях поза межами санітарно-захисної зони», організованих в рамках програми TACIS Європейського Союзу. Основною метою зазначеного проєкту є навчання фахівців з Білорусії, Казахстану, Російської Федерації, України в галузі управління в НС поза межами об'єкта [13].

У сфері цивільного захисту з метою приєднання України до Механізму захисту цивільного населення Співдружності у 2006 р. проводилася підготовка до укладання Адміністративної угоди між Генеральним Директоратом Європейської Комісії «Довкілля» та МНС України стосовно співробітництва між Центром Моніторингу та Інформації Механізму Співдружності й Оперативно-черговою службою МНС [11, с. 198].

Україна зацікавлена брати участь в усіх Європейських екологічних програмах, конференціях і угодах, з метою приведення свого власного законодавства у відповідність з європейською практикою. Країна бажає укласти більше двосторонніх та багатосторонніх угод із країнами-членами ЄС у галузі цивільного захисту населення та територій. Однак у процесі приєднання до ЄС загальні економічні й політичні проблеми видаються важливішими, ніж запобігання та ліквідація наслідків НС техногенного чи природного характеру.

Україна, діючи в таких регіональних утвореннях, як СНД і ГУ-УАМ, та проводячи курс на інтеграцію в ЄС, ставить своїм завданням не лише захист національних інтересів, а й становлення її як відповідального і активного гравця у реалізації регіональних завдань із сталого розвитку. Відповідно, її політика повинна полягати у підтримці і сприянні реалізації спільних регіональних ініціатив, висуненні своїх власних ініціатив регіонального характеру, тісному співробітництві з існуючими органами регіональної інституційної структури. Пріоритетом у регіональному співробітництві для неї повинна стати інституційна діяльність на європейському екологічному та економічному просторі.

Таким чином, вивчення міжнародно-правового поля, що на сьогодні склалося в сфері запобігання та ліквідації наслідків НС, й аналіз відповідності йому національного законодавства має на

меті сприяти полегшенню просування України як на шляху реформ внутрішнього законодавства, так і в справі гармонізації національної правової системи з міжнародним правовим простором.

Як вважає фахівець В. М. Комарницький, при цьому важливим є комплексність у вивченні проблеми, науковий підхід до побудови власного законодавства з питань надзвичайних екологічних ситуацій. Гармонізація – це не запозичення досвіду шляхом механічного перенесення його елементів на вітчизняний ґрунт. З іншого боку, це не є проявом фатальної необхідності приєднання до всіх існуючих міжнародно-правових документів, підписаних у відповідній сфері. У ході попередньої роботи Україна повинна отримати відповідь на ряд наступних питань:

- який оптимальний рівень гармонізації тих чи інших відносин?
- виходячи з національно-державних інтересів і міжнародних зобов'язань, у межах якого правового простору доцільно її здійснювати?

Тільки отримавши відповіді на ці та деякі інші базові питання, ми зможемо піти далі шляхом удосконалення законодавства про надзвичайні екологічні ситуації. Вивчення ж міжнародного та зарубіжного досвіду – необхідна передумова успішного вирішення цієї проблеми [4, с. 79].

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що виконання вимог міжнародних угод у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС, ратифікованих Україною, часто є проблематичним з причин обмеженості у виконанні фінансових зобов'язань; недостатнього інституційного і професійного потенціалу й досвіду; обмеженості пріоритетів у загальній соціальній та економічній політиці. Незважаючи на проблеми з дотриманням та впровадженням, Україна вважає пріоритетним підписання і ратифікацію багатосторонніх угод у сфері запобігання та ліквідації наслідків НС природного та техногенного характеру, оскільки цей процес стимулює узгодженість національного законодавства з міжнародною практикою, а також є практичним свідченням готовності України встановити міцні зв'язки партнерства. Нині найуспішніші програми партнерства у галузі планування на випадок НС підсилюють цивільну готовність країн, які підписали та ратифікували відповідні нормативні документи. У разі ратифікації таких угод вони автоматично стають частиною національного законодавства.

Список літератури: 1. Кузніченко С. О. Адміністративний примус у змісті надзвичайних правових режимів // Держава і право. 2002. № 15. 2. Басов А. В. Адміністративно-правовий режим надзвичайного стану: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. / ХНУВС. Х, 2007. 3. Конституція України – основа подальшого розвитку законодавства. Зб. наук. праць. Інститут законодавства ВРУ. Вип. 2. К., 1997. 4. Комарницький В. М. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій в Україні: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.06. / Національна академія наук України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2002. 5. Спільна робота МНС України з організаціями системи ООН <http://www.mns.gov.ua/inter/coop/un/main.ua.php?p=1>. 6. Про надання допомоги у проведенні пошуково-рятувальних робіт у Республіці Індія, яка постраждала від

землетрусу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 січня 2001 р. № 20-р. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>. 7. Циганкова Т. М., Гордєєва Т. Ф. Міжнародні організації: Навч. посібник. Вид. 2, перероб. і доп. К., 2001. 8. Сапон В. Зарубіжний досвід захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій // Надзвичайна ситуація. 2001. № 9. 9. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2005 році. К., 2006. 10. Реагування на надзвичайні ситуації цивільного характеру // Сайт газети «Флот України». http://www.fleet.sebastopol.ua/index.php?article_to_view=911. 11. Рішення про Корпус сил Співдружності Незалежних Держав для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру (укр/рос) // Зібрання чинних міжнародних договорів України. 2004. № 4. (Кн.2). Ст. 1042. 12. Решение о Межгосударственной целевой программе развития Корпуса сил Содружества Независимых Государств для ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера на период до 2010 года – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=l50922>. 13. Співробітництво з Європейською комісією – <http://www.mns.gov.ua/inter/coop/osce/main.ua.php?p=1>.

Надійшла до редакції 10.10.07

О. Є. Куш

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ПРАВИЛ УТРИМАННЯ ЖИЛИХ БУДИНКІВ ТА ПРИБУДИНКОВИХ ТЕРИТОРІЙ

До переліку головних проблем співіснування людей у територіальних громадах, безумовно, входять проблеми житлово-комунального господарства (ЖКГ), які в найбільшій мірі знаходять свій прояв у містах, як малих, так і великих, де мешкає більше двох третин населення держави. З низки проблем, які на сьогодні є найбільш актуальними в сфері ЖКГ, однією із найважливіших є проблема експлуатації, управління та утримання житлового фонду.

Одним з пріоритетних аспектів соціально-економічного розвитку міста є утримання житла: технічний стан житлового фонду вимагає ремонту та реконструкції, при цьому значні площі віднесено до категорії ветхого та аварійного житла. В окремих випадках, які на даний час, на жаль, досить поширені, погіршення стану житла, а іноді й наявність аварійних ситуацій, в результаті яких не тільки завдаються матеріальні збитки, а й ставляться під загрозу життя і здоров'я людей, що проживають у таких будинках, є результатом порушення правил утримання будинків та прибудинкових територій. Зокрема йдеться про самовільне переобладнання й перепланування будинків і приміщень. У таких випадках важливим є своєчасне виявлення такого роду фактів і застосування до правопорушників заходів адміністративного впливу.

Але, як свідчить практика, можливості представників органів ЖКГ щодо виявлення і фіксування випадків самовільного переобладнання та перепланування жилих приміщень певною мірою обмежуються., що пов'язано з недостатньо чітким правовим регулюванням питань забезпечення доступу в приміщення для здійснення відповідних перевірок.